

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 7/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att se till att distansundervisningen i samiska språk fortsätter och etableras

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 7/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna m.fl.:

Hur tänker regeringen säkerställa möjligheten att studera samiska över hela Finland även i fortsättningen och trygga en fortsatt och etablerad distansundervisning av hög kvalitet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Ställningen för de samiska språken och undervisningen på samiska i skolan är en av de viktigaste faktorerna som påverkar samernas framtid. Skolans betydelse för de samiska språken, den samiska kulturen och den samiska gemenskapens framtid kan inte överbetonas.

Samtidigt som undervisningen på samiska och i samiska har förankrats inom samernas hembygdsområde, har utmaningar konstaterats vid genomförandet av undervisningen utanför kommunerna inom hembygdsområdet.

Ett pilotprojekt för distansundervisning i de samiska språken inleddes höstterminen 2018, det fortsätter till slutet av vårterminen 2024. Undervisnings- och kulturministeriet har förbundit sig att finansiera projektet fram till 2026. Försöket med undervisning i de samiska språken med hjälp av distansförbindelser är ett projekt som leds av Utsjoki kommun och samordnas av Sametinget. Syftet med projektet är att få så många samiska elever som möjligt av dem som går i skolan utanför kommunerna inom samernas hembygdsområde att omfattas av undervisning i samiska. Dessutom har projektets syfte varit att utveckla tekniska och pedagogiska lösningar för distansundervisning samt att skapa en verksamhetsmodell för att etablera undervisning i samiska språk med hjälp av distansförbindelser. Antalet elever i projektet har ökat med ett par dussin varje år. Under läsåret 2018–2019, när projektet inleddes, studerade totalt 50 elever och studerande i projektet. Under projektets sjätte läsår 2023–2024 har elevantalet stigit till 180 elever och studerande från totalt 110 skolor. Den kraftiga ökningen av elevantalet är ett tecken på efterfrågan på distansundervisning i de samiska språken då information om undervisningsmöjligheterna har nått vårdnadshavare och utbildningsanordnare.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte i början av föregående regeringsperiod en arbetsgrupp för utveckling av samiska språk och undervisning på samiska med uppgift att granska läget inom den samiska småbarnspedagogiken, samernas kultur- och språkboverksamhet, sameundervisningen och -utbildningen som en helhet. Ett förslag till åtgärd som utvecklingsgruppen framförde var att distansundervisning i de samiska språken bör etableras för att trygga undervisning i samiska även utanför samernas hembygdsområde. Vid mötet i februari 2021 kom Utsjoki kommun, sametinget och undervisnings- och kulturministeriet överens om att en utvärdering av projektet är nästa steg mot etableringen. Syftet var att utvärderingen ska fokusera på en bedömning av hur pilotprojektets verksamhetsmodell och undervisningsarrangemangen har lyckats med tanke på mottagande skolor, elever, deras vårdnadshavare och utbildningsanordnarna.

I januari 2023 publicerade Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) sin rapport och i rapporten granskades resultaten av den utvärdering som NCU genomfört av försöket med distansundervisning i de samiska språken och undervisningens genomslag. Utvärderingen producerade information som gäller tre huvudsakliga teman. För det första utreddes i vilken mån antalet deltagare i undervisningen har ökat under pilotprojektet samt vilka faktorer som främjar eller förhindrar deltagande i distansundervisningen. Inom ramen för det andra temat granskas hur de pedagogiska målen för försöket med distansundervisning har uppnåtts och inom det tredje temat ligger fokus på hur finansieringsmodellen fungerar.

På basis av utvärderingsresultaten utarbetade NCU utvecklingsrekommendationer för olika aktörsnivåer och för myndigheter som funderar över hur försöket med distansundervisning ska fortsätta. Enligt rapporten är de viktigaste utvecklingsobjekten bland annat att etablera lärarnas anställningsförhållanden och förtydliga statusen för samiska i den riksomfattande läroplanen. Andra utvecklingsrekommendationer är bland annat separat tilläggsfinansiering för distansundervisning i de samiska språken, en egen läroplan för de samiska språken, i vilken den särskilda karaktären hos samiska språk och samisk kultur beaktas, samt att man även bör klargöra olika aktörers ansvar, dra upp riktlinjer för handledarens roll och resursfördelningen samt att förtydliga finansieringsmodellen för försöket med distansundervisning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering vill man stärka ställningen för de inhemska minoritetsspråken, särskilt de samiska språken, karelska språket, romani och de inhemska teckenspråken. Undervisnings- och kulturministeriet har förbundit sig att finansiera pilotprojektet för distansundervisning i samiska fram till 2026.

Helsingfors 29.2.2024

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson